

Politik Bilim

“Bilim ve Teknoloji Tarihi” Kitabının Esrarı...

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; harunaykutgoker@gmail.com

Başlık biraz polisiye roman adı gibi oldu ama galiba bazı iyi üniversitelerimiz bile devre ayak uydurmak için bu başlığı hak edecek işler yapmaya başladı.

Anadolu Üniversitesi'nin yayımladığı **Bilim ve Teknoloji Tarihi** kitabı dikkatimi çekti. Ülkenin başında bunca gaile varken bu konu da nerden çıktı, diyeceksiniz? Efendim, 16 Aralık 2011'de bu köşede yine Anadolu Üniversitesi'nin yayımladığı bir teknoloji tarihi kitabından söz etmişim. O kitabın yazarı Prof. Dr. Ergun Türkcan önsözünde diyordu ki, *“Türkçede yalnızca bir takım çeviri teknoloji tarihi kitapları bulunmaktadır. Ancak, bir ders kitabı olarak genel bir ‘Teknoloji Tarihi’ kitabı bildiğim kadarıyla bu zamana kadar mevcut değildi; yazılmalıydı.”* Ben de, Türkcan bunu yaptığı için o kitaptan söz etmiş; ama bir eleştirimi de dile getirerek şöyle demişim (kısaltarak aktarıyorum):

“Teknoloji tarihçileri teknolojinin zaman içindeki değişimini anlatırlar. Geriye doğru bakıldığında bu değişimin ‘gelişme’ yönünde olduğu görülür. Onun içindir ki, teknoloji tarihi aslında teknolojideki gelişmelerin tarihidir. Teknolojiyi elbette birileri geliştirir. Ama bunu ancak belirli bir kültürü edinmiş toplumlar başarabilir. İşte bu noktada teknoloji tarihçisi o çetrefil meseleyle baş başa kalır: Niçin bazı toplumlar bu kültürü diğerlerinden önce edinirler ve teknoloji geliştirmede öne çıkarlar? Doğrusu ben, elime aldığım bir teknoloji tarihi kitabında, önce, müellif bu konuda ne diyor, ona bakıyorum. Nedeni açık: Bir zamanlar bilim ve teknolojide önde koşan İslâm daha sonra niçin, Batı'nın çok gerisinde kaldı? Osmanlı toplumu bu işi niçin beceremedi? Türkcan'ın kitabını incelerken, bu alışkanlıkla gözlerim bu tür soruların yanıtını aradı. Tabii, Türkcan da bazı çözümlerde bulunmuş ama bunlar yeterli mi, tereddüdüm var. Belki genç beyinler, onun söylediği kadarından hareketle, kendileri de araştırarak, bu soruların yanıtlarında tam bir açıklığa kavuşurlar. Açıklığa kavuşmaları ki, yarın kendilerini neyin beklediğini öğrenebilsinler...”

Aynı üniversitenin bir tarih kitabı daha yayımlaması beni bu yönden heyecanlandırdı. Prof. Dr. Ertuğrul Yörükoğulları ve Prof. Dr. Ekmeleddin İhsanoğlu'nun editörlüğünü yaptığı bu kitapta, üstelik **Orta Çağda İslam Dünyası'nda Yaşanan Gelişmeler, Türkler'in İslâmiyet'e Giriş Döneminde Bilim ve Teknolojiye Etkileri ve Osmanlılarda Bilim ve Teknoloji** başlıklarını taşıyan, sırasıyla Prof. Dr. Önder Orhun, Prof. Dr. Hüseyin Gazi Topdemir ve Prof. Dr. Ekmeleddin İhsanoğlu tarafından kaleme alınmış geniş bölümler vardı. Hah dedim, aradığım yanıtı bu kitapta bulurum. Ne gezer... Sonra fark ettim; meğer muhterem hocalarımız da, *‘ünitelerinden’* neyin öğrenilebileceğini zâaten en başa açıkça yazmışlar.

Örneğin, **Türkler'in İslâmiyet'e Giriş Döneminde Bilim ve Teknolojiye Etkileri** *‘ünitesinin’* başında şu yazılı: *“Bu üniteyi tamamladıktan sonra; Türkler'in İslâm'dan önceki ve sonraki entelektüel yaşamları[nı], ...astronomi, matematik, fizik, coğrafya ve tıp çalışmalarını açıklayabilecek, teknolojiye katkıları[nı] tanımlayabilecek, İslâmiyet'in Türk kültürünün gelişimine yaptığı katkıları açıklayabilecek bilgi ve becerilere sahip olabilirsiniz.”*

Osmanlılarda Bilim ve Teknoloji *‘ünitesinin’* başında da şu yazılı: *“Bu üniteyi tamamladıktan sonra; Klasik Osmanlı Bilim Geleneği ve Kurumlarını tanımlayabilecek, Yeni Eğitim Müesseselerinin Kuruluşunu açıklayabilecek, Türkçe Modern Bilim Literatürünün Ortaya Çıkışını açıklayabilecek, Yeni Bilim Müesseselerini sıralayabilecek bilgi ve becerilere sahip olabilirsiniz.”*

Türkcan Hocanın kitabında “İslam’ın ...” ve “Osmanlının Bilim ve Teknolojideki Geri Kalma Sorunu” başlıkları altında yaptığı ve benim konuyu yeterince açmadığı için eleştirdiğim açıklamaları bile birilerini rahatsız etmiş olmalı ki, her zaman övünç duyduğum bu üniversite de, okutmak için, sade suya tirit bir tarih kitabı yazdırma noktasına kadar gerilemiş...

CBT. 15 Kasım 2013